

บทนำ

อิสลามส่งเสริมการทำงานร่วมกันในทุกด้านของชีวิต โดยส่งเสริมให้มีการร่วมมือในการงานต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ และห้ามร่วมมือกันในเรื่องที่ผิดกฎหมายและหลักการศาสนา โดยอิสลามถือว่าความร่วมมือดังกล่าวนี้เป็นวิถีการดำเนินชีวิตและความสัมพันธ์ทางสังคมของมุสลิม (Irajpour, Ghaljaei and Alavi, 2015) การทำงานในแบบเครือข่ายร่วมกันนั้น จะสร้างความเป็นผู้นำและการทำงานเป็นทีมให้เกิดขึ้น ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับมุสลิม และจะนำไปสู่การปรึกษาหารือที่เรียกว่า กระบวนการชูรอ (al-Shura) ซึ่งเป็นการประชุมหรือปรึกษาหารือตามรูปแบบอิสลามจนได้ข้อสรุปพร้อมดีเพื่อนำไปปฏิบัติ ดังที่อัลลอฮ์ (ซุบฮานะฮูวะตะอาลา) ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอาน ความว่า

“และกิจการของพวกเขามีการปรึกษาหารือกันระหว่างพวกเขา” (อัลชูรอ : 38)

ความร่วมมือและการสร้างการเครือข่ายโดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการชูรอ นั้น เป็นวิถีชีวิตสำหรับชุมชนมุสลิมเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน สามารถนำแนวคิดสู่การปฏิบัติ ผ่านการหนุนเสริมทางวิชาการของคนในพื้นที่และนอกพื้นที่ จนเกิดการถอดบทเรียนเพื่อจะก้าวต่อไปในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน (อับดุลสุโก ดินอะ, 2556) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญและผลลัพธ์ของการนำความร่วมมือและการสร้างการเครือข่ายไปใช้ในแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมมุสลิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษา (Abas and Ghofur, 2021; Wijaya and Ramadhon, 2022)

รูปแบบและเทคนิคการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ

เครือข่ายความร่วมมือ (Collaborative Network : CN) เป็นการทำงานร่วมกันของหน่วยงานต่างๆ (เช่น องค์กรและผู้คน) ที่แตกต่างกันทั้งในด้านภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อมการดำเนินงาน วัฒนธรรม ทักษะทางสังคมและเป้าหมาย แต่เป็นการร่วมมือกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน (Camarinha-Matos and Afsarmanesh, 2008) ซึ่งถ้ามีการพัฒนาเครือข่ายอย่างมืออาชีพ (Professional network) แล้ว จะสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงให้กับการจัดการศึกษาในโรงเรียน โดยสร้างเครือข่ายวิชาชีพ (PLC) ต่อไป (Katz, Earl, Jaafar, and Elgie, 2008)

การพัฒนา CN ในประเทศไทยแม้ว่าได้พัฒนามาได้ไม่นานนัก แต่นักวิชาการด้านการศึกษาก็ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเห็นผลการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม โดยงานของ พิสิฐ เทพไกรวัล (2554) เป็นงานวิจัยช่วงแรกที่ได้พัฒนารูปแบบ CN เพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งมี 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย 2) ขั้นประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย 3) ขั้นสร้างพันธสัญญาร่วมกัน 4) ขั้นบริหารจัดการเครือข่าย 5) ขั้นพัฒนาความสัมพันธ์ และ 6) ขั้นรักษาความสัมพันธ์

งานวิจัยที่ได้ดำเนินการต่อมา คือ จิรภัทร มหาวงค์ วิทยา จันทร์ศิลา และทรงลักษณ์ เอื้อนครินทร์ (2559) ได้พัฒนารูปแบบการบริหาร CN ทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง โดยเน้นขอบข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ประกอบด้วย ความร่วมมือในการใช้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ความร่วมมือในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ความร่วมมือ การจัดการเรียนรู้และ ความร่วมมือการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยมีกระบวนการบริหารเครือข่ายที่ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การประสานงาน การดำเนินงาน และการปรับปรุง

และงานของ Phiraisaengchan, Puthaprasert, Yaboonthong, and Manokarn (2020) ที่ได้พัฒนาโมเดล CN สำหรับการส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาองค์ประกอบของเครือข่าย กระบวนการจัดการเครือข่าย และปัจจัยแห่งความสำเร็จ ซึ่งพบว่า วัตถุประสงค์ของเครือข่าย ประกอบด้วยปรัชญาของเครือข่าย วิสัยทัศน์ร่วมกันของเครือข่าย และวัตถุประสงค์ของเครือข่าย 2) คณะกรรมการเครือข่ายประกอบด้วยคณะกรรมการที่ปรึกษางานเครือข่ายและผู้บริหารเครือข่าย คณะกรรมการ และ 3) การกิจความร่วมมือ ส่วนกระบวนการจัดการเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นคิดร่วมกัน 2) ขั้นการวางแผนร่วมกัน 3) ขั้นตอนการดำเนินงานร่วมกัน 4) ขั้นนิเทศติดตามร่วมกัน 5) ขั้นประเมินผล และ 6) ขั้นชื่นชมความสำเร็จ โดยปัจจัยความสำเร็จของเครือข่ายความร่วมมือนั้น พบว่าเกี่ยวข้องกับ บุคคล วัสดุ งบประมาณ และการจัดการ

สำหรับในบริบทจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น งานถอดบทเรียนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของ พิณสุตา สิริรังสรรค์ (2559) ได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพื่อประเมินโครงการดังกล่าว โดยพบว่า แนวคิด เป็นการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายด้วยความเชื่อและปรัชญาเดียวกัน บริบทและพื้นที่เดียวกัน ปัญหาเดียวกัน สังคมและวัฒนธรรมเดียวกัน หรือสังกัดเดียวกันมารวมตัวกันเพื่อจัดการการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนใน โรงเรียนภายใต้การมีส่วนร่วมของโรงเรียนเครือข่ายและชุมชน ภายใต้ หลักการ การกระจายความรับผิดชอบแบบ มีส่วนร่วม (decentralization & participatory of education) ความเป็นอิสระและความไว้วางใจ (Freedom & Trust) การตรวจสอบและถ่วงดุลกันเอง (check & balance) การเสริมพลังทางการศึกษา (education empowerment) ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม 8 ขั้นตอน ตามบริบทที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ร่วมคิด (co – thinking) ร่วมวางแผน (co -planning) ร่วมตัดสินใจ (co - decision making) ร่วมดำเนินการ (co-operating) ร่วมรับผิดชอบ (co - responsibility)ร่วมแก้ปัญหา (co - problem solving) ร่วมติดตามประเมินผล (co - follow - up) และร่วมชื่นชมผลสำเร็จร่วมกัน (co - outcome praising)

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน : แนวทางและการมีส่วนร่วม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 8 ได้กำหนดการจัดการศึกษาโดยยึดหลักการให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตามมาตรา 29 โดยกำหนดให้ สถานศึกษาร่วมกับ ภาควิชาหรือข่ายต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม ได้ทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในพื้นที่ของตนเอง ซึ่งรวมถึงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อใช้ในการจัดการ เรียนการสอน แม้ว่าการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริม และจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ แต่ในความเป็นจริง แล้ว ยังพบปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเรียนรู้ในประเทศไทย เช่น มีไม่พอเพียง ขาดคุณภาพ ขาดงบประมาณ ขาดแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น จึงส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา (ปริญา จันทะคาม และ รัชชัย จิตรัตน์, 2563)

จากปัญหาดังกล่าว ได้มีการศึกษาเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น ปริญา จันทะคาม และ รัชชัย จิตรัตน์ (2563) ศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยการมีส่วน ร่วมของชุมชน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ซึ่งพบองค์ประกอบของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนมี 12 องค์ประกอบ ได้แก่ การสำรวจแหล่งเรียนรู้ การวางแผน การปฏิบัติตาม การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ การ ตรวจสอบ การนิเทศติดตามและประเมินผล การปรับปรุง การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วน ร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยพบสภาพปัจจุบันของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยการมี ส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับน้อย สภาพพึงประสงค์ของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยการมีส่วน ร่วมของชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และได้เสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยการมี ส่วนร่วมของชุมชน มี 3 แนวทาง ได้แก่ การดำเนินงานร่วมกับชุมชน การดำเนินงานเกี่ยวกับแหล่ง เรียนรู้ และการดำเนินการแบบมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง

บริบทและความท้าทายในการจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ในภาพรวมแล้วมีปัญหาเรื่องการเรียน การสอนที่คล้ายกับโรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยทั่วไป พบปัญหาที่สำคัญคือ ปัญหาด้าน วิชาการ ได้แก่ ด้านหลักสูตรและด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้และ ด้านสื่อและเทคโนโลยี (อาอิด๊ะ เจ๊ะแหว, 2558) ซึ่งงานวิจัยของ ยุทธนา เกื้อกุล และ นิเลาะ แวอุเซ็ง (2560) ได้อธิบายถึงสาเหตุดังกล่าวว่า อาจเป็นเพราะโรงเรียนยังขาดระบบการบริหารจัดการที่ดีใน ด้านวิชาการ ผู้บริหารมีความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ส่วนและใหญ่พัฒนามาจากสถาบัน

ศึกษาปอเนาะซึ่งเน้นเรื่องการสอนศาสนาเป็นหลัก ซึ่งในการแก้ปัญหาดังกล่าวนั้น จะต้องใช้เวลาในการวางแผน และบริหารจัดการพอสมควร

พื้นที่อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน ทำให้มีแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ ความหลากหลายของผู้คนและวัฒนธรรม รวมทั้งมีทรัพยากรธรรมชาติทั้งบนบกและทางน้ำ มีสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีชื่อเสียงจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นกับสำนักงานการศึกษาเอกชน (ส.ช.) อำเภอสายบุรีพบว่า ยังไม่มีปรากฏว่าได้มีการการสร้างเครือข่ายในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี แม้ว่าจะมีการทำวิจัยที่ทำการสำรวจและนำเสนอข้อมูลของอำเภอสายบุรี เช่น งานวิจัยของ กิตติพงศ์ แซ่ล่อยเลื่อนปรียา แก้วพิมลรัตนติกาล เรื่องฤทธิ์และ สุนันท์ กำเนิดรักษา (2565) แต่ก็เป็นการศึกษาที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเป็นหลัก ดังนั้น การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ซึ่งนอกจากจะเป็นการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในการวางแผนเพื่อจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่จะช่วยเสริมพลังของชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแล้ว ยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนเพื่อสร้างแนวคิดโรงเรียนเครือข่ายในการจัดการเรียนรู้ร่วมกันต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี
2. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป็นครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน (ส.ช.) อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

กลุ่มตัวอย่าง เป็นครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม กลุ่มสลิ ندงบายู อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี จำนวน 4 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน รวม 8 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเลือกแบบเจาะจง

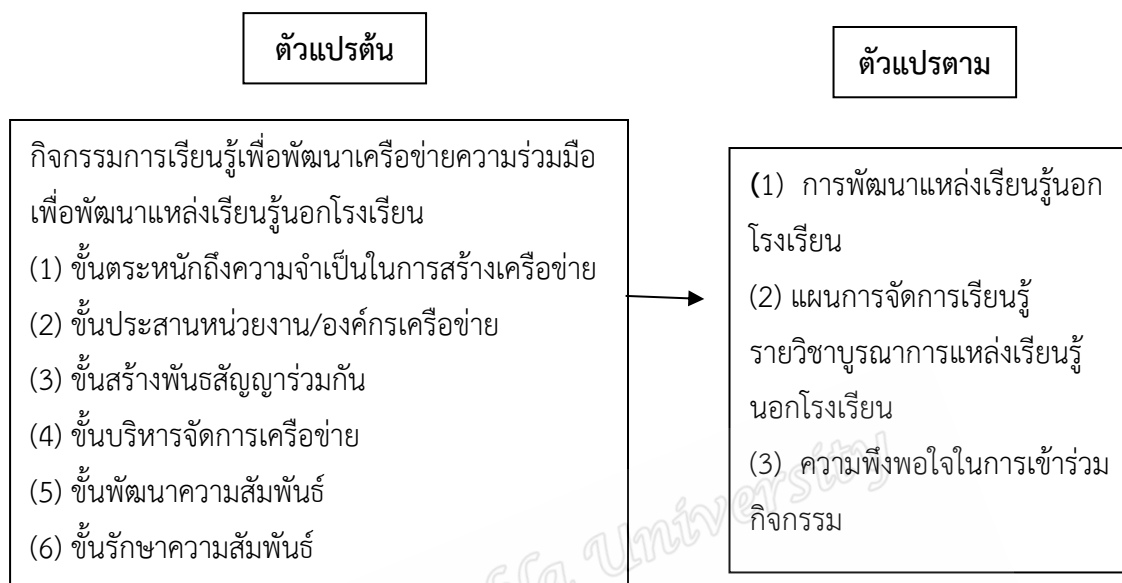
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือสำหรับพัฒนาแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน ประกอบด้วย 6 ชั้น คือ ชั้นตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย ชั้นประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย ชั้นสร้างพันธมิตรสัญญาร่วมกัน ชั้นบริหารจัดการเครือข่าย ชั้นพัฒนาความสัมพันธ์ และชั้นรักษาความสัมพันธ์
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลการกระบวนการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน คือ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนเพื่อการจัดการเรียนการสอน แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาบูรณาการแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน และความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ดำเนินการในลักษณะการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและสังเคราะห์ ร่วมกับการประยุกต์รูปแบบการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของ พิสิฐ เทพไกรวัล (2554) ซึ่งเป็นแนวทางที่เหมาะสมกับการศึกษาในครั้งนี้ เนื่องจากเป็นกระบวนการการพัฒนาริเริ่มเครือข่ายสำหรับกลุ่มขนาดเล็ก ซึ่งมี 6 ขั้นตอน คือ 1) ชั้นตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย 2) ชั้นประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย 3) ชั้นสร้างพันธ

สัญญาาร่วมกัน 4) ขั้บริหารจัดการเครือขาย 5) ขั้พัฒนาความสัมพันธ์ และ 6) ขั้รักษาความสัมพันธ์ โดยมีรายละเอียดดังภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การสร้างเครือขาย หมายถึง การเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้มีส่วนร่วมในกระบวนการ 6 ขั้ตอน โดยประยุกต์ตามแนวทางของ พิสิฐ เทพไกรวัล (2554) คือ

1. **ขั้ตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือขาย** หมายถึง กระบวนการ/ขั้ตอนการสร้างตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือขาย มีเป้าหมายและความต้องการเหมือนกัน

2. **ขั้ประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือขาย** หมายถึง การติดต่อสื่อสารกันอย่างต่อเนื่อง มีการเชื่อมโยงสมาชิกที่ไม่มีโอกาสติดต่อกันเพื่อให้เข้าใจกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อสาร เผยแพร่ประชาสัมพันธ์บทบาทของเครือขายและมวลสมาชิก ช้ให้สมาชิกเครือขายเห็นสภาพปัญหาและประเด็นการพัฒนาาร่วมกัน ประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือขายที่เป็นแหล่งวิชาการและแหล่งทุน เพื่อการให้ความช่วยเหลือ และเสนอโครงการความร่วมมือเพื่อการแบ่งปันทักษะและประสบการณ์แก่เครือขาย

3. **ขั้สร้างพันธมิตรสัญญาาร่วมกัน** หมายถึง การกำหนดและสร้างข้อตกลงเป็นพันธมิตรสัญญาาร่วมกัน โดยสมาชิกในเครือขายต้องมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีการยอมรับและมีความจริงใจต่อกันและ

กัน มีการกำหนดวัตถุประสงค์และข้อตกลงในการทำงานร่วมกัน มีการสื่อสารแบบสองทางและสื่อสารอย่างทั่วถึง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และดำเนินตามแผนอย่างเป็นระบบ

4.ขั้นบริหารจัดการเครือข่าย หมายถึง กระบวนการดำเนินงานและพัฒนางานอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ กำหนดกฎ กติกาของเครือข่าย มีการสื่อสารระหว่างผู้นำกับสมาชิกเครือข่ายอย่างหลากหลายรูปแบบ และควรมีการควบคุมตรวจสอบ

5.ขั้นการพัฒนาความสัมพันธ์และการใช้ประโยชน์ หมายถึง การสร้างนวัตกรรมใหม่และการจัดการความรู้ที่อย่างต่อเนื่อง สมาชิกเครือข่ายต้องมีความสัมพันธ์ต่อกันในลักษณะของกัลยาณมิตร ควรมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของเครือข่ายเป็นระยะ ๆ สม่ำเสมอ

6.ขั้นรักษาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง หมายถึง การรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างสมาชิกเครือข่ายทุกระดับ มีการสร้างสรรค์กิจกรรมใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง และการนำระบบเทคโนโลยีที่มีคุณภาพมาใช้ในระบบการประสานงาน

ครูผู้สอน หมายถึง บุคลากรในโรงเรียนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน หมายถึง หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ วิทยากร ภูมิปัญญาชาวบ้านและประสบการณ์อื่นๆ ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้ในระดับชั้นมัธยมศึกษา

ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความพึงพอใจหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อกระบวนการสร้างเครือข่าย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการในลักษณะการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เนื่องจากมีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อแก้ปัญหาขององค์กร พร้อมกันนำบทเรียน (Lessons Learned) ของกระบวนการแก้ปัญหา มาเป็นองค์ความรู้ เพื่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงในองค์กรเพื่อแก้ปัญหาได้ปัญหาหนึ่ง พร้อมทั้งสร้างองค์ความรู้ในเวลาเดียวกัน (ดนุศิน เจริญ, 2550) รวมทั้งได้พิจารณาข้อเสนอแนะของ สมปอง พะมูลิลา (ม.ป.ป.) ในเรื่องของการวิเคราะห์สถานการณ์/โจทย์ การพิจารณาความพร้อม ทักษะของนักวิจัยและทีม ระยะเวลาและงบประมาณในการทำการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าจะมีความเหมาะสมที่จะใช้วิธีการดังกล่าวนี้ โดยผู้วิจัยเลือกใช้วงจร PAOR คือ การวางแผน (Planning) เป็นการวางแผนที่นำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ การปฏิบัติ(Action) เป็นการปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้ การติดตามผลการปฏิบัติเป็นการสังเกต (Observation) และขั้นสุดท้ายคือการสะท้อน (Reflection) (ชูศักดิ์ เอกเพชร, 2561)